

S Ö D E R T Ö R N S S T E N Å L D E R

STENÅLDERSBOPLATSEN RAÄ 382:1 VID SLÄTTMALM I GRÖDINGE SOCKEN

Knackstenar av porfyr

**Rapport över ytfynd tillvaratagna på 1980-talet.
Upprättad 2015 av Sven-Gunnar Broström**

BOTARKRAPPORT 2016-01

Redogörelse över ytfyndsinventering inom boplats Raä 382:1 vid Slättmalm i Grödinge socken, Botkyrka kommun Södermanland.

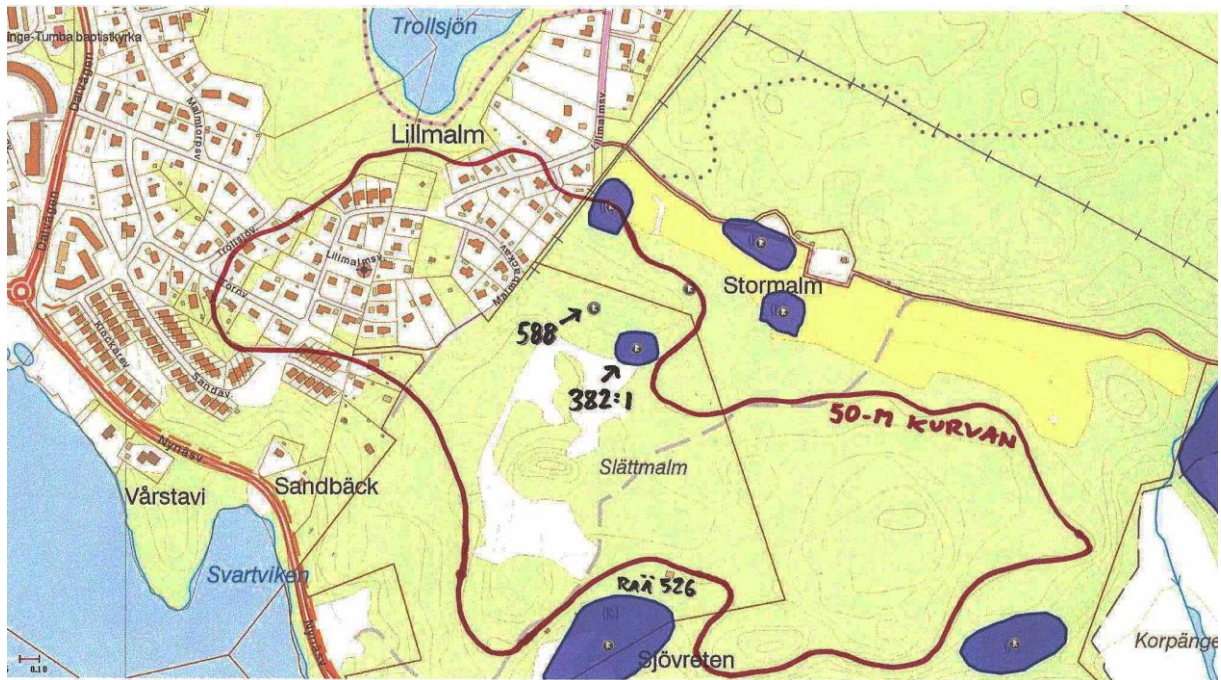
Det var i augusti 1980 som jag fann de första fynden här när jag plockade lingon i området. Här låg ett nyligen övergivit grustag och området var ännu inte överväxt. Det var i avbaningshögarna som jag fann de första kvartsbitarna. Slagen kvarts är ofta de första tecknen man ser när det gäller mesolitiska boplatser på Södertörn. Efter en stunds letande i området fann jag även knackstenar av porfyr, ett förarbete till yxa samt en större slipsten. Även detta är typiska fynd från mesolitikum. Vid senare besök på platsen under 1980-talet hade det eroderat fram fler fynd av samma typer. Totalt har jag funnit 20 fyndposter på platsen. Strax nordväst om fyndområdet går berget i dagen. Där upptäckte jag att man brutit sten från en grönstengång i berget. (Raä 588) Framför hällen låg både bitar och avslag av grönsten samt även skörbränd sten. Fynden hade kommit upp i ytan på grund av att man kört förbi med motorcrosscyklar. Stenbrott från stenåldern är ovanliga att hitta. Därför vore det viktigt att veta om boplatsen och stenbrottet är samtida.

Fynden tyder på att det här har legat en mesolitisk boplats som nu till större delen har förstörts av grustäkt. Det finns en smal remsa i norr mellan schaktkanten och ett bergparti där det möjligen finns ett bevarat orört fyndområde. Om man förutsätter att boplatsen varit strandbunden så har den legat i en vik på norra sidan av en mindre ö cirka 2 x 0,5 km stor. Fynden har gjorts på 55 – 60 meters höjd över havet. På samma ös sydsida men på lägre nivå ligger en större mesolitisk boplats vid gården Sjövreten, Raä 526:1. Denna är delundersökt av Stig Welinder på 1970-talet och gav C14-dateringar till omkring 4500 f. Kr. Runt ön finns även flera mindre stenålderslokaler också belägna på en något lägre nivå då ön blivit till en halvö.

Fynden är som tidigare nämnts typiska för områdets mesolitikum. De består av 4 porfyrknackstenar, 3 slipstenar, 2 yxämnen, 2 yxfragment samt kärnor och avslag av kvarts och grönsten. De fynd som är värda att kommentera är först det stora förarbetet till en yxa av grönsten. Det är 25 cm långt och i två delar. Ett av yxfragmenten består av nacken till en trindyxa med runt tvärsnitt. Slutligen kan den största slipstenen nämnas. Den är slipad på tre sidor och hel vilket är ovanligt på våra boplatser. Den har dessutom en inhuggen ränna.

Referens:

Welinder Stig, 1973, The Pre-pottery Stone Age of Eastern Middle Sweden : Sjövreten-Hagtorp-Östra Vrå-Överråda,

KARTA: FMIS

G 30 = Raä 382:1	SLÄTTMALM		FYNDLISTA
-------------------------	------------------	--	------------------

KVARTS

NR	ant					
5	1	KÄRNA BIP	Gulvit kvarts	27 x 18 x 12	7	
6	1	AVSLAG BIP	Vit kvarts	28 x 19	4	
7	1	KÄRNA BIP	Vit kvarts	27 x 20 x 17	14	
14	1	KÄRNA BIP	Gulvit kvarts	40 x 35 x 18	37	
16	1	REDSKAP med retuscher	Vit kvarts	24 x 20 x 8	4	Fragment?
18	1	KÄRNA BIP	Vit kvarts	40 x 17 x 11	7	
19	1	KÄRNFRAGMENT BIP	Gråvit kvarts	30 x 20 x 8	7	
20	2	AVSLAG BIP	Vit kvarts	26 - 30	6	
23	9	AVSLAG	vit-gulvit kvarts	27 - 40	44	
24	19	AVFALL	vit-gulvit kvarts	20 -75	223	
25	8	SPLITTER	vit-gulvit kvarts	14 -21	6	

GRÖNSTEN

21	1	KNACKSTEN?	Gråbrun grönsten	86 x 70 x 55	439	Grovt tillhuggen
22	8	AVFALL	Gråbrun grönsten	25 - 75	569	
28	1	AVSLAG PF	Gråbrun grönsten	49 x 41	27	

PORFYR

NR	ant					
2	1	KNACKSTEN	Rödbrun porfyr	81 x 56 x 49	318	En spets med slagyta
3	1	KNACKSTEN	Rosa porfyr	77 x 66 x 44	226	Knackade kanter
4	1	KNACKSTEN	Brunröd porfyr	66 x 53 x 39	179	En spets med slagyta
9		KNACKSTEN	Rödbrun porfyr		343	En spets med slagyta

Tre av knackstenarna, alla med en knackyta, uppåt på bilden.

YXOR och FÖRBETEN

NR	ant					
1	1	FÖRBETE till YXA	Gulbrun grönsten	143 x 70 x 38	514	Grovhuggen
15	1	YXFRAGMENT	Brunrå grönsten	48 x 33 x 13	26	Bultad yta
12	1	YXFRAGMENT	Gulbrun grönsten	45 x 39 x 31	77	Nacke till trindyxa
10+11	2	FÖRBETE till YXA	Grönbrun grönsten	257 x 82 x 76	2150	Grovhuggen i två delar

Det 25 cm långa förarbetet till en grönstensyx.

Det mindre förarbetet till yxa

nackparti av trindyxa.

SANDSTEN

NR	ant					
8	1	SLIPSTEN	Gul sandsten	290 x 154 x 86	3800	Tre slipytor
13	1	BRYNE fragment	Gulbrun sandsten	38 x 23 x 18	16	En slipyta
17	1	SLIPSTEN	Gråbrun sandsten	104 x 60 x 29	132	En slipyta + kant

Den stora slipstenen med tre slipade sidor och en inknackad ränna som också delvis är slipad i botten.

Skala 1:3